

Omstilling - for utvikling - ikke for avvikling

Taler

Terje Riis-Johansen

Dato

17 mars 2007

Sted

Lillehammer

Omstendigheter

Senterpartiets Landsmøte

1 Kjære landsmøte,

Vi har besøkende fra Tanzania med oss her i dag. For to år siden var jeg på et møte i landet deres. En morgen på vei ut av Dar es Salaam møtte jeg de:

5

- De lokale bøndene. De som var på vei til å selge varene sine i storbyen.

- De kom på sykler. Og de hadde kurvene med seg.

10 - Kurver med flotte røde tomater som de hadde dyrket på sine små jordlapper utenfor byen. Det var ingen grunn til at de ikke skulle få solgt disse flotte varene sine.

15 Da jeg kvelden etter kjørte inn til Dar es Salaam møtte jeg den samme sykkelkaravanen.

Igjen syklene på den støvete dårlige veien. Med tomatkurvene bak på sykkelen.

Det som imidlertid ikke var som det skulle - var at kurvene fortsatt var fulle.

20

De hadde nok fått solgt noen tomater

Men de fleste hadde de med seg hjem igjen. Det var et trist syn.

25

Senere fikk jeg forklaringen.

30 Det effektive industrilandbruket i Sør Afrika sendte tonnevis med billige tomater inn på det lokale markedet.

Det lokale markedet var ikke lenger der for de lokale bøndene.

35

Bilde av disse syklende bøndene - som definitivt ikke var på vei til det såkalte verdensmarkedet med sine tomater, kommer jeg aldri til å glemme.

40 Både fordi det var et trist syn - og fordi det er et viktig politisk bilde.

Vi må aldri glemme hva som for verdens mange små bønder alltid vil være det viktigste:

45

- Et vel fungerende lokalt matvaremarked som sikrer trygg avsetning av produktene deres.

50 Og nettopp de handelspolitiske spørsmålene er av de utfordringene som også skygger over utviklingen av det norske landbruket.

55 WTO-forhandlingene er viktige "og alvorlige" for norsk landbruk

- Ikke fordi det er norsk landbruk som forstyrrer verdenshandelen.

- Ikke fordi det er norsk landbruk som ødelegger lokale markeder i u-landene.

60

Men rett og slett fordi pålegg om reduserte tolltariffer og internstøtte vil kunne utfordre den landbrukspolitikken vi ønsker å føre i Norge.

65

Her deler vi skjebne med andre nettoimporterende land, både i i- og u-land.

Utfordringer som blant annet handler om forslag til

70

- tolltak,

- generelle kutt i tollvernet,

75

- antallet sensitive produkter (og u-landene spesialprodukter) knyttet opp til importkvoter.

Gode landsmøte,

80

Det er ingen grunn til å legge skjul på at dette er svært krevende.

Det er dette som er min aller største utfordring.

85

Og nettopp derfor gjør vi det som er mulig - hver eneste dag - for å sikre et handlingsrom for norsk landbrukspolitikk i framtida. Og jeg mener det er mulig.

90

Etter å ha diskutert landbrukspolitikk borte hos Bjarne og Rogaland Sp med Siv Jensen, er jeg blitt overbevist om hvor viktig det er at vi sitter i førersetet:

95

- Ikke fordi det er behagelig.

- Ikke fordi det er noe enkel politisk sak for Senterpartiet.

Jeg mener rett og slett at det som Jonas Gahr Støre og jeg ønsker å få til for norskebygger

100

vil være dramatisk annerledes enn hva Siv Jensen og Erna Solberg vil få ut av en WTO-avtale.

105

Når Jonas og jeg er ute på WTO-møter, argumenter vi for hvorfor eksportlandene Brasil og Australia tar feil. Siv Jensen bruker tida til å
110 argumentere for hvorfor de samme landene har rett. Det er - gode landsmøte -
en dramatisk forskjell for norske bygder.

115 Vi vet ikke om WTO-forhandlingene avsluttes i denne stortingsperioden.

Men uansett må vi sørge for å holde Jensen og Solberg milevidt unna regjeringskontorene den dagen WTO-prosessen skal avgjøres.

120

Stortinget vedtok å bygge opp rovdyrbestandene i 2004. Det var et vedtak Senterpartiet var - og er - uenig i.

125 Men vi har akseptert at Stortingets vedtak også er Regjeringens politikk.

Det blir problemer når vi skal bygge opp bestandene av ulv og bjørn, og samtidig ikke klarer å regulere bestanden av gaupe, og ikke minst jerv, effektivt nok.

130

Det medfører alvorlige utfordringer for beitebruken i mange bygder og for reindriftsnæringa.

135

Dette handler om dagliglivet og framtida til folk!

Det dreier seg om usikkerhet.

140 For noen dreier det seg om frykt!

Jeg har sammen med miljøvernministeren kommet et stykke på vei på det å få til en bedre organisering, sikring av erstatninger ved statlige pålegg, samt at vi har fått økt potten til forebyggende arbeid noe.

Men

- så lenge tapstallene ikke går ned,

150

- så lenge konfliktnivået ikke reduseres,

så er vi svært langt unna å være i mål.

155 Vi må derfor få til mer effektive uttak - slik at en mer smidig praktisering av det å gi fellingstillatelser, faktisk gir seg utslag i felte dyr. - Det er dessverre ikke alltid tilfelle i dag.

160 Den største utfordringen nå er jerv. I fjor hadde vi uakseptabelt høye tap av sau og rein fra jerv. Vi har så langt i år ikke tatt ut tilstrekkelig høyt antall jerv. Jeg forutsetter at det er gjort, når årets beitesesong starter.

Jeg må fortsette der jeg slapp i går.

165 Jeg har tidligere sagt at boplikt er en viktig del av Senterpartiets landbruks- og distriktspolitik.

Jeg har ment - og mener fortsatt - at boplikten ikke fungerer godt nok.

170

I går fikk vi ny statistikk som viser at 90 % av de som søker om fritak fra boplikten, får innvilget søknaden.

175 Boplikten fungerer altså for dårlig.

Boplikten leverer ikke det vi i Senterpartiet vil at den skal levere.

Det er vi i gang med å gjøre noe med.

180

Samtidig har EF-domstolen kommet med sin dom vedrørende den danske boplikten.

Gode landsmøte: Vi har en viktig jobb foran oss. Vi skal sørge for at boplikten blir et enda bedre verktøy i vår politikk for bosetting og verdiskapning i bygde-Norge.

190

Grunnmuren i Senterpartiets fremtidslandbruk er å utvikle landbruket som matprodusent. Det er - og vil alltid være - det viktigste som norsk landbruk skal gjøre. Da må bøndene kunne leve av å være bønder. Jordbruksoppgjør og inntektsmulighetene er en hovedsak her, men det tok jeg opp i innlegget mitt i går.

195

Senterpartiet vil forandre jordbruket og matproduksjonen:

200

- Vi vil ha forsterket fokus på kvalitet og trygg mat:

* Derfor har jeg har satt i gang arbeidet med et helt nytt sporingssystem. Og vi har etablert et helhetlig kvalitetssystem fra bonde til forbruker. Vi er med andre ord i gang med en jobb som skal lede oss helt i verdenstoppen på mattrygghet.

205

- SP vil ha mer miljø:

* Det er min visjon, at alle gårder skal utvikle seg i retning av å bli sluttete kretsløp med offensive energiregnskap. Og i tillegg skal SP gjøre landbruket til en betydelig energileverandør gjennom en storstilt satsing på bioenergi.

210

- SP skal utvikle den kortreiste maten - og matmangfold som turistsatsing:

* Før reiste matministrene til Gruhne Woche i Berlin for å fremme eksporten av norsk mat. I vårt framtidsjordbruk skal folk heller reise fra Berlin (og andre steder) for å smake på norsk mat. Mat ved sjøen, mat på fjellet, mat som smaker av kulturlandskap, arktisk mat. Her ligger muligheter for både Vestlandsstrategi og Nord-Norge-strategi.

215

220

Og nettopp derfor tok jeg med meg DNT og reiselivsaktørene til Gruhne Woche i år sammen med lokale matprodusenter fra hele landet for å lokke

turistene hit. Det heter geoturisme og jeg vil bruke 25 mkr på dette.

225

- SP vil ha mer økologisk mat:

* Petter Stordalen SKAL ha økologisk mat på sine hoteller - samme hva. Jeg vil at det er norsk landbruk som skal levere de økologiske varene som et stadig
230 større marked etterspør. Det er bra, både for forbrukerne, for miljøet og for bøndene.

- SP vil ha flere dyr på beite og stolte budeier:

235 * Kulturlandskapet i Norge kan ikke opprettholdes uten at vi får flere dyr ut på beite. Vi startet denne snuoperasjonen i fjor da vi innførte et eget beitetilskudd. Seterdrift er en fantastisk driftsform både for dyra, forvaltning av utmarksressursene og menneskene.

240 - I SPs framtidslanbruk skapes det flere arbeidsplasser enn det forsvinner

* Da må vi opprettholde en sterk norskeid næringsmiddelindustri.

Og da må det skje en løpende næringsutvikling innenfor det tradisjonelle
245 jordbruket, og på nye områder.

Gode landsmøte!

250

Jeg er ofte sitert på uttalelsen om at "et nedlagt bruk, er et nederlag". Spesielt Høyre og Fremskrittspartiet i Stortinget siterer den.

Og de tolker som om jeg mener at enhver effektivisering eller
255 produktivitetsvekst i det tradisjonelle landbruket, er av det onde. Det er selvsagt helt feil.

Teknologi er bra. Det er ofte bra for helsa, og det kan gjøre gården mindre farlig.

260

Ny teknikk gir muligheter, og kan bidra til å løse miljøutfordringene i

landbruket.

265 - Senterpartiets framtidslandbruk skal vite å glede seg over det.

270 Så er det selvsagt slik at når mine barn ikke får en høstønn hvor manuell samling av 5000 halmballer og to uker med gaffel i tårnsiloen er en del av arbeidet - så blir gården litt mindre - hva gjelder arbeid. Valget er utvikling på gården, eller utafor bruket.

275 Senterpartiet ønsker omstilling - for utvikling - ikke for avvikling.

Og i en slik tenking så er det faktisk et nederlag når en bonde ønsker å avvikle fremfor å utvikle bruket sitt.

280 Ikke fordi vi er i mot endringer - men fordi vi er for at det gis muligheter!

Det dreier seg om å balansere ut endringer og muligheter.

285 Så er det ikke en mulighet som gjør at vi lykkes. Det er ikke en vellykket satsing som gjør at vi får økt - og ikke redusert - verdiskapning ute på bygda.

290 Men det betyr en forskjell:

- Om vi nå lykkes på kjøtt siden.

- Vi har et økende underskudd i storfekjøttproduksjonen,

295 - Og vi har for tiden for lite norsk lam på markedet.

(Hvilket i seg selv er et betydelig paradoks i grasslandet Norge!)

300 - Det er med andre ord ikke snakk om å bremse nedbygging, men tvert i mot

utvikle det tradisjonelle landbruket.

- Vi i Senterpartiet ønsker å produsere mer kjøtt i Norge.

305

- Det betyr en forskjell om vi lykkes med skogsatsingen og bioenergien.

310 * Vi kan øke hogsten opp til 15 mill m³. Årlig!

* Derfor var det så viktig for meg å raskt sette i gang tiltak som kunne øke aktiviteten i skogen, med blant annet tilskudd til planting, og ved forbedring i skogfondsordningen.

315

* Dette har i tillegg positive klimaeffekter.

* Min forgjenger avvirket nærmest skogpolitikken med de nærings- og miljøkonsekvensene det har. Det kunne være fristende å gi han tilnavnet CO₂-Lars etter den manglende miljøinnsatsen.

320

Bioenergisatsingen som Regjeringen er i gang med kan bety 10 000 nye arbeidsplasser på bygdene.

325 Nye støtteordninger bidro til at antall bioenergiprojekter ble mellom 3 og firedoblet fra 2005 til 2006.

Vi har ambisjoner om mer.

330 - Så er det heller ikke slik at

grønn omsorg

småskala matproduksjon,

335

innlandsfiske

eller småkraftverk

redder bygde-Norge alene.

Men sammen utgjør de et betydelig verdiskapingspotensiale som vil gi mange arbeidsplasser på bygdene i framtida, når vi får realisert Senterpartiets fremtidslandbruk.

Takk for oppmerksomheten.

Kilde

www.senterpartiet.no

Emner

Landsmøtetale, Partipolitikk

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/omstilling-for-utvikling-ikke-for-avvikling>